

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Újítotté 30ra 15 kr.

Megyei tisztviselők nyugdíjazása.

II.

(B.) A megyei tisztviselők nyugdíj-alapját első sorban maguknak az érdekelteknek kell magalapítani abból a fizetésből, melynek arányában nyugdíjazásra igényt tarthatnak.

Természetes, hogy a hozzájárulás minden tisztviselőre, segéd- és kezelő személyzetre egyaránt kötelező; nem lehet ugyanis az, miszerint rendszeres nyugdíj-alap felállítására esetében egyik tisztviselő fizessen, a másik pedig nem: — általánosan, kivétel nélkül mindenik tartozik hozzájárulni szolgálati idő és korkülönbség nélkül. Megengedjük, hogy ez a magasabb életkorban, avagy a már régebben szolgálatban levőknek némileg hátrányul szolgálhat jelenleg a kezdet kezdetén; — de a kik igazán szívükön hordják a magyar megyei tisztviselői kar helyzetének javítását, bizonyára meg fogják hozni ez az áldozatot, annál is inkább, mivel nincs kizárva a lehetőség, hogy maguk, esetleg családjuk, a nyugdíjat élvezhessék, vagy legalább a befizetett tőkét visszakaphassák.

A nyugdíj-alap az egyszer s mindenkorra és a rendszeresen befolyó illetékekből alakul.

Az egyszer s mindenkorra befizetendő illetékek következők:

1. Minden jelenleg szolgálatban állók, úgy az ezután megyei szolgálatba lépők megválasztásuk, vagy kinevezetésük alkalmával kötelesek rendszeresített egy évi fizetésüknek (ide nem értve a lakbért, utazási, lótartrási és irodai átalányt) tíz százalékát fizetni.

2. Fizetésük további tíz százalékával kór díj címén járulnak a nyugdíj-alaphoz azok, kik a

nyugdíjintézet megalakítása, vagy abba való belépésük alkalmával 40-ik koréveiket betöltötték.

3. Kik 1878. évi január hó 1-ső napján már szolgálatban állottak: ez időtől kezdve, — kik pedig később léptek szolgálatba, szolgálatba lépésük idejétől fogva visszamenőleg is beszámíthatják az eltöltött éveket nyugdíjazási idejükbe, s az ilyenek az élvezett összes fizetés öt százalékát kötelesek befizetni.

Ezen illetékek 24 havi részletben fizetendők le.

A rendszeresen befolyó illetéket képezi a rendszeres fizetések után befolyó öt százalék, mely havi részletekben vonatlik le a házi pénztár által.

A nyugdíj-alapot illetik még a tisztviselőkre róvándó bírságpénzek, továbbá belügyminiszter úr jóváhagyása folytán ide fordíthatjuk mindazon megtakarítást, amit az év folyamán a megyei javadalmaszástól rendesebb és szigorubb kezelés mellett megtarthatunk, mely összeg szintén négy-öt száz forinttal emeli évenként a nyugdíj-alapot.

Azonkívül ott van a jótékonykezélu előadások egész sora — s végül lehetetlen azon reményünket is ki nem fejeznünk, miszerint megyénk lelkes fiaival számosan fognak akadni, kik nemes szívű adományaikkal e cél elérését lehetővé teszik, mint tette ezt például Lévay Henrik, az első magyar általános biztosító-társulat igazgatója, ki Győrmegegyének e célra 10.000 forintot adott 25 éves jubileuma alkalmával. Nem várunk mi ily nagy szerű adományt; az adományok nagyságát pótolni fogja a szív nemes indulatja, melyel a kitűzött cél valóítását elősegíteni kívánják a nemes adakozók.

És hogy a nyugdíj-alap létesítése csak az 1.

2. 3. szám alatti s a folyó 1884. év végeig befizetendő járulékokkal is mily eredménnyel várható, kiténik abból, hogy — feltéve, miszerint az 1878-tól folyó kedvezményi nyugdíj-idő beszámítást mindazok igénybe veszik, kiknek erre joguk van — 1884. év végével 17.646 frt 50 kr nyugdíj-alapot teremthetünk. Miután pedig a nyugdíjképesség 10 évi szolgálat után érhető el, a nyugdíj-képesített szolgálat pedig 1878. évvel kezdődnek a régi tisztviselőkre nézve, 1878. év elején a nyugdíjra már igényt tarthatók részére, — nem számítva a kamatokat, — ide hozzá adva a 4 év alatt várható összesen 2000 frt megtakarítást is, 25.691 forint 50 kr tőke áll rendelkezésre, mi a remélhető mellékjövedelmekkel, adakozásokkal stb. a 30.000 forintot el is fogja érni. Ha ennek 5% kamatját s az évenként befolyó 2015 frt rendes illetéket vesszük, úgy az esetleges nyugdíjazási kiadásokra már akkor is 3515 frt állana rendelkezésre. mi azonban már azon oknál fogva sem fog teljesen igénybe vétetni, mivel akkor bizonyára kevesen lesznek még olyanok, kik elagulás, betegség, testi vagy szellemi fogyatkozás miatt hivatalos állásuktól megválni kénytelenek lennének.

Jövő számunkban a nyugdíjazási szabályokat fogjuk ismertetni.

Nagy-Enyed pusztulása és a vár ostroma 1658-ban.

Nagy-Enyed először 1658. szept. 8. 9. 10. és 11-ik napjain pusztult el. Valahányszor Erdély fölött „megnehezült az idők viharos járása”, ezen politikai viharos idők Enyedre rendszeresen pusztulást hoztak. Meghozták ezt reá a II. Rákóczy Ferenc vezetése alatt lefolyt forradalom

Sugár jegenyefák alatt egy dombocsa van, belepve pázsittal, behintve virágokkal. Olyan szépek, illatozó és virágok . . . Forró nyári napon nem hajtják le fejük bágyadtan, lankadtan; hűvös ősz sem hoz még reájuk hervadást: — meleg napfény ellen megvédi a reájok omló anyai fájdalom harmata, hűvös őszi szélől az az édes meleg, melyet onnan alulról lehel ki egy szerető szív porhadó hüvelyé . . .

. . . Szép tavaszi napon öreg asszony állt meg e virágos domb felett, karján egy kis életvidám, mosolygó gyermekkel. A gyermek most tanul gagyogni, olyan édesen tudja kimondani az „anya” nevet. Az öreg asszony szeméit ellepi a köny s lezárja csókjával a gagyogó ajkát. Ugy fáj neki ez a csak félig érthető beszéd . . .

Oh boldog gyermek, ki még nem tudod mit tesz ez a szó: árvaság; mit tesz: porhadni tudni azt a szívet, mely egyedül szeret legőzletlenebbül a világon; mely akkor is áld, ha büntet, s akkor mond leginkább magának, a mikor egész világ utálattal fordul el tőled! . . .

Az öreg nagyanya csak sir tovább némán, a kicsi gyermek meg mosolyog az ő kedvességével, kis kővér kezecskéivel letépi a virágok fejeit édes anyja sirjáról . . . gagyog sok mindenfélét — s midőn a betűk öntudatlan úgy társulnak, hogy az „apa” név jön ki belőle, az öreg asszony letörölve könnyeit, haragtól reszkető ajkakkal kiáltja „verje meg az isten a gonosz apádat!” — E szokatlan hangra síróra változik át a kis mosolygó arc, a kis kezecskéik reszketnek, az ajk meg sirva rebegi „mamáma” . . . Az öreg asszony szíve e szóra majd megszakad, keblére szorongatja a félték gyermekét, suttog hozzá édes szavakat s megfürösztli arcát omló könnyeivel. „Szép kicsikém, nem te reád haragszom én, hiszen úgy szeretlek, mint anyádat: az én leányomat, vagy talán még jobban, hanem az apádat, az ő megrontóját verje meg az isten mind a két kezével!” — A kicsike arca ismét mosolyogni kezd, kezecskéivel átöleli az öreg anyja nyakát,

TÁRCZA.

Hánykodik kebelem . . .

Hánykodik kebelem, erősen hánykodik,
Mint a bős szelektől kavart Duna árja —
Kétfélel integet a megnyugvás réve.
S nem léphetek soha, bár vágyom, partjára.
Neki neki feszül duzzadó vitorlám,
A reménység hajja, langy fuvalom lengi —
S aztán egy szilaj hab ismét visszadobja
Oda az örvénybe, mely sirja fog lenni.

Hánykodik kebelem . . . sebtén ragad az ár.
Ég és pokol között változtatva járok.
Meringott lelkemhez jönnek megpihenni
A kétség, félelem: — részt jelző sirályok . . .
Egyre integet még a két part, hívólag.
Soha sem volt ilyen, oly bűbajos képe —
De én nem mehetek . . . ragad az ár, ragad . . .
S könnyes tekintetem küldöm csak feléje.

Hánykodik kebelem . . . az ég is beborult,
Gyászos, mint elítelt, ki utolszor van fent,
Égy kicsinyke fényt, csak egy sugár világot
Könyörgök, keresek — hiába — oda fent.
Az a kis világ is, mely beszél szebb honról,
Örökös borutól el van rég tometve —
Istenem, teremtom, hát az én lelkemet
Ki vezérli mostan, nyughelyre: — egedbe?

Hánykodik kebelem . . . egyre túl az ár,
Sodor mindig tovább, mindig jobban-jobban . . .
De im lelkembe egy magasztos érzet száll,
És aztán megnyugszom szent akaratomban.

— A szellő nem kedvez, fuvalma erősebb,
A csolnakom merül, árboezom eltörött —
De a hit szavára éghez tartom kezem,
S megnyugszom te benned, ki nagy vagy és örök.
— Nagy-Enyed, 1884. —

Szabó Ferencz.

Az átok.

— Elbeszélés. —

Sugár jegenyefák alatt elhagyatott kis házikó van; két oldalát befutotta a vadmalna indája, tveg nélküli ablakán kíváncsian kandikálnak be a szép piros gyümölcsök. Olyan szépek, olyan mosolygók . . . látásukra kinek jutna eszébe a halál? . . . pedig ha beszélni tudnának! — Kis hegyi patak rengeti kristályos kebelén a vén jegenyék árnyát; a lehajló fiatal galylyal enyelgő játékot űznek a habok, le-letpnek pajzánul egyet-egyet a rezgő levelek közül — s aztán futnak tovább csevegve, locsogva. Olyan fenségesen szép minden, látásukra kinek jutna eszébe a hervadás? — pedig ha beszélni tudnának! . . .

Ez a kis házikó nemrégiben még nem volt ilyen árva, elhagyatott. Oldalairól gondos kezek irtották ki a kuszó vad folyondárt, hiszen ugyis csak ártott volna annak a szép fehérre meszelt falnak. — Komor csendesség helyett kis gerlicze bűgása csendült meg a légben, a mely azért volt szászor édesebb, mert szép kis leány ajakáról szállt el . . . Mosolygó kis leány, szép nevető gerle oda-járt a friss patakhoz vizet meríteni kis öntözőjébe . . . Boglárkák, estikék epedő szemekkel tekintének utána, s ha egy harmatnyi viz kelyhecskéjükre hullott, oly boldogan mosolyogtak reá. A büszke mezei szarkaláb is ide lopodzott a kerti virágok közé, csak azért, hogy lássa az ő édes arcát . . . Oh, mint szeretted ő e szép virágokat!

* * *

nyvi hatóság ré-
119 frt 11 1/2 kr
4 forint 15 kr
Gligornak a
bizsám alatt fog-
Gambonez köz-
12-én délután
aron alól is el-

10%-át készpénz-
zett árfolyammal
kban a kiküldött

re jutása után 30
adó-, mint letéti

alolirt telekkönyvi
g előjáróságánál
ságtól.

Szentpáli,
kir. aljárásbiro.

y.

nyvi hatóság részé-
97 frt 5 kr tőke,
vegett végrehajtást
ez és Vass András
1—10. rendszám
2142 hr. számú
6107 43 frt 56 kr
Mihálynak a m-
vóségei 403 frtba
előjárósági helyi-
6 órákor tartandó
mak

10%-át készpénz-
zett árfolyammal
n a kiküldött ke-

re jutása után 30
adó-, mint letéti

alolirt telekkönyvi
község előjáró-
ságtól.

Szentpáli,
kir. aljárásbiro.

nyvi hatóság ré-
139 frt 23 kr
tőke végett végre-
klyat 128 számú
548 frt 59 krban
sági helyiségében
or tartandó nyil-

10%-át készpénz-
zett árfolyammal
kban a kiküldött

re jutása után 30
adó-, mint letéti

alolirt telekkönyvi
előjáróságánál meg-

Szentpáli,
kir. aljárásbiro.

y.

nyvi hatóság ré-
91 frt 80 kr
és 4 frt 45 kr
u Jova született
és Parteniének a
datt foglalt fekvő-
község előjáró-
előt 8 órákor
eladatnak.

10%-át készpénz-
zett árfolyammal
n a kiküldött ke-

re jutása után 14
adó-, mint letéti

alolirt telekkönyvi
g előjáróságánál

Szentpáli,
kir. aljárásbiro.

szerencsétlen küzdelmeinek elfajulásai 1704-ben; áldozatává lett az alkotmányos szabadság és jogegyenlőség érdekében 1848—49. években folytatott dicső küzdelmeink ellenébe uszított butaságnak s elvadult szenvedélynek.

A Hora-féle támadás áldozatává is 1784-ben igen természetesen ki volt szemelve s szomorú végzetét akkor is csak úgy kerülhette el, hogy a város nemes polgársága a gyáva, lusta ellenség ellen fegyvert fogott s támaszkodva a Toskána nevet viselő lovasezred néhány Enyedben állomásozó csapatára, az Enyed ellen közelgő lázadókat szét-szórta és a várostól messze riasztotta.

Ezek Erdélynek elszomorító politikai korszakai voltak. Bizony szomorú volt az is, talán mindenkinél szomorubb, melyben Enyednek első rendbeni földulása történt s melyet Kemény János az 1660-ik évi szászregeni országgyűlés megnyitása alkalmával mondott beszédében így ír le: „Megmeztelenített Erdély az ő lakosaitól, megfosztott aranyától, ezüsttől és megfogyatkozott erejében. A haza földje bővebben öntözött keresztényen vérel, hogyszem égi harmattal.“

Nagy-Enyed másodszori földulása történetének leírása lapunk f. évi 14. és 15-ik számaiban közölve volt. Mivel városunk református közönsége tiszteletben tartván az elődöknek esküvel pecsételt ünnepélyes fogadását, — Enyednek első rendbeni földulása szomorú emlékü évfordulóját mindenik év aug. havában szokta megünnepelni; mivel szükséges dolog — tanulság okáért — a mult eseményeire is olykor-olykor egy-egy visszapillantást vetni; mivel lapunknak egyik maga elébe tűzött czélja éppen az, hogy a zajos jelenkor eseményeinek figyelemmel kísérése és közlése mellett egyszersmind kutassa fel és állítsa olvasói szemei elébe azokat az eseményeket is, melyek a multban építve vagy pusztítva, fejlődést vagy hátramaradást szülve vonultak el meggyénk, ennek városai, községei felett.

Ezen indokok által vezetettve, elbeszéltem annak történetét, hogy 1658-ban az Erdélyt iszonyu dulasok között keresztül barangoló török, tatár, oláh hordák miként támadták meg Enyedet, dulták fel a várost és vették ostrom alá a várat; vitéz polgársága miként védekezett eme könyört nem ismerő vandálok támadása és ostroma ellen s az utolsó emberig való legyilkoltatása vagy fogságba hurczoltatása egyaránt iszonyu sorsától miként menekült meg

Erdélyt a tizenhetedik évszázad második fele elein oly iszonyuan sújtott szerencsétlenségeket, az ifj. II. Rákóczi György nagyraívása és ebből folyólag a lengyel királyi törv megszerzése czéljából Lengyelország ellen vezetett szerencsétlen, kalandos hadjárata szülte.

Ezerhatszázötvenolczadik év január 18-án indult el Viskról, Rákóczi személyes vezetése alatt Lengyelország ellen az a hadsereg, melynél szebb és számosabb felett Erdély soha sem rendelkezett. A történelem írók ennek létszámát 40,000 főre becsülik. És ez a fényes hadsereg, mely Erdély összes nemességének fiatalágát ölelte magában

ajkai érthetetlen szavakat rebegtek — valjon nem az átok végszavai voltak, miket öntudatlan mondott az — apjára.

Erdőalján szomoruan zúgnak a harangok. Egy korán letört virágot tesznek le a földbe, sirtját behintik sürtűsen virággal, talán jobban nyugszik ez ismerősök alatt, hiszen úgy szerette meg élt mindeniket . . . Édes anyja ott zokog öreg estig kiseded halmára borulva . . . zokog keservesen, hiszen e halottal az ő boldogsága is el van temetve . . . De szeretett volna látni egy alakot roskadozva, megtörve, szemében a megbánás könnyeseppjeivel zokogni e drága hant felett; azoktól a könnyeseppektől nyugodtabban tudott volna aludni tán még e letört virág is . . . Nem jött el ide se, másodsor maradt el, pedig most már nem kellett volna oltár elé vinni — csak egy marok földet dobni a kihült szivre, csak egy szót rebegni s karjaiba szoritni egyszer bár azt, ki vele egy lélek: a letört virágnak itt maradt bimbóját . . . Nem jött el ide sem . . . verje meg az isten! . . .

— Erdőalján zúgnak a harangok. Kíváncsi nép tolul a templom tájára. Kardos Imre most vezeti oltárhoz bíró uram leányát. Olyan vidám, rártarti most is, hej pedig, ha érezni tudna, de ráférne a bánat arra a jég hideg szivére! — „Meglásd, megveri az isten“ — mondogatják többen, — „azt a szegény leányt is sirba temette, előbb elrabolta nyugalmát, jó hírét s azután a faképnél hagyta. No de most megkapta ő is azzal a dölyfös, urhatnám lányával bíró uramnak!“ . . .

Elhallgattak a harangok . . . Kűn a vén jegenyék alatt zokog csak az anya jajjos keservében . . . a fa lombja oly szomoruan hinti árnyát a kiseded halomra — hiszen ő is úgy szerette e mosolygó gyermekét. Boglárkák, estikék elepednek szomjan, egy részök meg ott hervad a frissen hányt siron, boldogan, mert együtt halnak azzal, a kit úgy szerettek.

Fiatal házasok, ha nagyon szeretik is egymást, — össze-összekocczannak néha aztán kibékülnek. Olyan édes az ölelés, a kibékülés csókja, édesebb ezerszer, mint mások: mert könyörögni kell érte, reá venni szép szóval a

pár hónap alatt részint a megáradt Visztula hullámaiban találta fel sirtját, részint a lengyel és tatár seregek fegyveresapái alatt veszett el. A szomoruan kiábrándult fejedelem, néhány főr kíséretében, álruhában bujdosott haza. Kemény János a sereg romjainak egy részével Tírei Mohamed tatár khán fogságába került s Krimbe hurczoltatott. Horváth Kozma a visszatérők egyike így írja le a visszatérőknek a honn maradtakkal Szamosújváron hova a fejedelem az országrendet szedt. 2-dikára gyűlésre hivta össze — történt első találkozás: „Baresay Ákos a statusokkal a csürben az összegyűlekezésnek helyén lévén, és minket látván kijövének előnkben és minket kö-zöntének, könyes szemekkel excoigálván mi egymást. Ha láttal valaha szomorú gyűlekezetet a volt ez, mivel ott láthatad volna, hogy sirás és zokogás miatt rendszerint folyni szokott szók föibe hagytattak és jó ideig hallgatásban volt a gyűlekezet, ki apját, ki bányát, ki öcsét, ki barátját, ki szolgáját, ki házáját, ki nemzetét, ki a magyarnak égig felhatott hívenek, nevének eltapodtatását, ki a szegény hazára s abban megmaradt kicsiny nemzetre következhető veszedelmet emlegetvén.“

(Folytatása következik.)

LEVELEZÉS.

Zalathna, 1884. aug. 6.

„És mégis mozog a föld,“ ezt mondá tudós Galilei uram. S valóban, ha sem ő be nem bizonyította volna és senki más azóta ki nem találta volna is azt, még is azt kellene ma mondani, hogy mozog a föld; megmozgatta azt a XIX. század minden néven nevezendő módon és eszközzel. Tett a hátára vasutakat, pánczélos hajókat s száz másféle járműveket: más részeit szántó, vető, kapáló masinákkal sértegeti, a feje tetejét léghajók borzolgatják, s hogy egészsége és szilárdsága még jobban meglegyen jázitva, tele rakták gyomrát is sziklákat evő gépekkel, torpedokkal, dynamittal st. Ily mindenféle mozgattatás folytán azután nem volna csoda, ha öreg földünk kijönné is rendes kerékvágásából s beállana turistának és egyszer csak elindulna velünk, civilizált bogaraival, egy kis külföldi utazásra: az alvilágba.

No de ily hőbortosságot talán nem követ el a mi öregünk, bármennyire sértegetik is; de ne is kövessen el, mert tudom, hogy senkinek, nekem pedig legkevesebb kedvem volna ily kéjutazásra s csakis azért beszéltem annyit össze-visza a mozgásokról, hogy épenséggel csak Zalathnán mondván, egy pár szót szóljak a nagy mozgalmu világnak a mi ujabb kis mozgásainkról.

Ezen világra szóló mozgalmakat azonban, mi nem óriási gépekkel s nem a világ csodálkozására idézzük elő, ámbár közel szomszédunkban Verespatakon és vidékén éppen egy, a nagyvilágból jött „hírnevés“ társulat ötötte fel a tanyáját s megakarja mutatni a világnak, hogy ő olesőbban és könnyebbön kiválasztja azt a sárga kincset, az aranyat, a sziklakó polyp-karját közül, mint a magyar

his duzzogót, a mit ő is — bárha eléinte rá nem akar hallgatni — oly édes örömet ad meg.

Nem ilyen az élet Kardos Imréknél. Hogyha összevesznek, — ami nagyon is gyakori — napokig nem szólnak egymáshoz. Az asszony kárpotolja magát, eljár a fonókba s késő éjjel veti haza. Imre ezért sem szól, de mit is szólhatna, mikor ő sem gubbaszt otthon a kemen-cze mellett. Ha te úgy — én is úgy, gondolja magába s aztán a bormámor elfeledtet mindent. Így telnek a napok.

Fel-felmerül néha Imre eszébe egy kedves kis angyal képe . . . milyen boldog lehetne a mellett, hiszen az úgy szerette őt, nem volt kívánsága, amit be nem töltött . . . „Ej, aludj tovább ha nyugodni tértél . . .“ mor-mog vadul, — s olyankor a horból több fegy el egy néhány pohárral, — aludj, aludj te is, te elitatott lelkiismeret . . . az a letört virág kit sem szeret többé . . .

Kardos Imre tudod-e, hogy miért néznek úgy az emberek reád, ha mégy az uton? — az asszonyok össze-súgnak, tudod-e hogy mit? Feleséged megcsalt álnok, hűtlen módon . . . azt hajtja az egész falu, azt az egész világ, csak te nem tudnál semmit? Hogyha figyelmeznél, hallhatnád mit mondanak legjobb embereid is hátad mögött lassan: „megverte az isten!“ . . . De te nem hallsz semmit, a te két szemedre vastag hajóg szállt le. De megvert az isten!

Kardos Imre iszik, nagyon régen, talán harmadnap-tól fogva. Mintha egy láthatatlan alak ülne asztala szélén, szeme úgy tapad egy pontra . . . azután vadul forog . . . „megölöm még ma . . . s aztán boldog leszek azzal, a kit szerettek, a kitől elesábitott hűtlenül . . . ott kinn lakik jegenyefák alatt kiseded házikóban . . . reá vár még most is . . . megölöm . . . megölöm . . .“

Az a láthatatlan alak ott ül némán, csendesen . . . Imre iszik még egy pár pohárral . . . az a fölzaklatott szörny nem alszik el könnyen. Ugy rémlik, mintha gyermekisírás ütné meg füleit, s az alaktalan sötétből egy hang hallhatóan rebegné: „atyám“ . . . „Megállj, megállj fiam! hadd csókolom beszédes kis ajkad . . . Ugy-e vártok reám szerető anyáddal? . . . Elhozlak magamhoz,

bányász, s e czélra már számos dűbörgő gépeket s morgó kazánokat is vontattak ezen angol-zsidó cyeolpsok működési helyükre; miglen aztán ma-holnap saját gépeik kifüstölik őket onnét s vissza mehetnek oda, a honnét jöttek, mondom, nem ily nagy eseményekről akarok referálni, hanem ennél sokkal egyszerűbb és zajtalanabb mozgalmat említeni.

Ez pedig abból áll, hogy Casinó egyletünk, végrehalára elérte azon ohaját, hogy könyvtára legyen. Több évi vajadásnak az eredménye ez, mert a közelebb mult évek mindegyikén föl lett vetve az eszme, de csak ez év folyamában valósult meg, a midőn is a minden hasznosnak és üdvösnek meleg barátai ujból felelevenítvén a kérdést, azt eredménynyel meg is oldották oly formán, hogy 2—10 frtos adakozásokból oly összeget hoztak egybe, melyel 129 kötetből álló könyvtár állítottatott fel s az nem régen meg is nyitattott.

Köszönet és elismerés illeti ezért egy szives adakozókat, mint a buzgó fáradozókat, mert ez által egy nagy ürt töltöttek be, s megmentve egy régi és jó nevű casinó egyletet a restelkedéstől, hogy könyvtára nem volt, ugyanakkor egy nagy közönségnek oly nemes szórakozás juttatott, melyel az, szellemi látkörét csak szélesíteni és öreg-bíteni fogja.

Sok figyelmet igényelt a könyvek összeválogatása, miután ily kezdetleges kis könyvtárnak lehetőleg sok oldalnak is kell lenni; mindazonáltal elég jól és czélszerűen vannak azok összeszedve s a ki szeret olvasni, az talál szerény könyvtárunkban aránylag igen sok jó és kitűnő művet.

De mi ennyi mozgással sem értük be. Derék közönségünk is alig izlelte meg könyvtárunkat s alig utazta át benne a földet, a tenger mélyét és a hold világát, már is a „jövő századba“ akar behatolni, Minden poklokon keresztül. Lázás sietséggel óhajtván ugyanis gyarapítani és növelni könyvtárunkat, e végből a mult hó 6-án és 26-án két oly „mozgást“ csináltunk, melynek anyagi sikere is igen szép lett. Az első mozgás egy májális volt, mely könyvtárunknak 38 frt 40 kr tiszta jövedelmet hozott s a melyen a zalathnai ifjuság reggeli 3 óráig tánczolta, az „öregesek“ pedig Bachusnak áldozva, ugyancsak bebizonyították, hogy mozog a föld. Második mulatságunk pedig egy színelőadás volt, melyet vállalkozó szellemű „diák“ uraink rendeztek, előadván Taylornak „A barátságból“ és Ábrányinak „A légyott“ című egy-egy felvonásos vig-játékát, melyekben részt vettek: Henrik Irma, Lukács Adél, Lorencz Ella és Pösch Róza kisasszonyok; továbbá Bakcsy László, Henrich Viktor, Furinits István, Weisz Lajos és Wolf Miksa urak. Jó és kedélyes szórakozást nyújtottak az illetők előadásukkal s eltekintve egyes hibáktól, melyeket műkedvelőknél nem is szabad meglátni: az egész előadás összhangzatos és kellő folyékonyasága volt, a mely ismét csak jó vezetésről tanuskodott. Nem hagyhatom végre még említés nélkül H. J. k. a. játékát, a mely helyes fel-fogásánál és nagy rutinirozottságánál fogva meglepően ki-

boldoggá teszek mind a kettőtöket . . . Ez a gonosz asszony . . . de megölöm őt még ma . . .“

Sötét éjjel, későn bandukol hazafelé Imre. Areza olyan sötét, hogy ha valaki szemközt jönne rá, messziről megláthatná, de lelke még sötétebb. A dűh, a mámor lebilincseli minden tagját, nem lát, nem hall semmit, csak egy szerető angyalarecot s egy siró kiseded hangját; az alaktalan sötétségből új meg új alakok emelkednek ki . . . nevetik, biztatják . . . oda ülnek lelkére mind, ott járják el a boszorkánytánczot, a mitől a lélek meg ittasultabb lesz . . . áldozatot kérnek: — vért . . . vért . . .

Még égett a gyertya, mikoron betoppant; ifju menyecske ruháit vasalta.

Imre nem szólt semmit, csak nézett vértfagyaló szemeivel mereven, sötétben. Azok a szörnyek lelkét mind jobban-jobban kezdték marcangolni . . . suttog fűlébe: „nézd a hűtlen higyót, most is éppen kedvesére gondol, neki akar holnap tettszeni e ruhában . . . hogyha ő nem volna, most boldog lehetnél azzal, a kit szeretsz . . .“

Imre már nem nézett mereven, sötétben — szemeit elborította a vér, — „halj meg hát nyomorult“ . . . szólt, ittas dűhében felkapott egy fejszét s a hűtlen asszony az iszonyu csapás alatt eldőlt egy szó nélkül, véresen, halottan . . . Csak ekkor tért magához a vér láttára . . . azok a szörnyek nem ültek már lelkén, hanem ott lebegtek a levegőben vigyorogva rája, fülébe kiáltva iszonyatos hangon: „gyilkos . . . gyilkos!“ . . . Menekülni akart előlük s üldözött vadként nyargalt el e helyről . . . Egy láthatatlan alak csalogatta mindig messzebb-messzebb . . .

. . . Másnap halva lelték, szintelen ajakkal, becsukott szemekkel egy kis domb oldalán, ott a hol vidám hegyi patak rengeti keblén a jegenyék árnyát, — elhagyott kis házikót fut be a vad folyondár, boglárkák, estikék hervadoznak búsan . . .

Egy láthatatlan szomorú alak ott virrasztott felette csendesen zokogva . . .

Kardos Imre, Kardos Imre, de megvert az Isten!
Szabó Ferencz.

emelkedő

k. a. vala

Ezen

25 frt 12

működőkn

Ily

rény köny

telte előtt

fogjuk tud

azt látjuk,

lom adtán

Köz

zonyára es

Moza

Bocsanat

csak elkés

sok esemé

lehet az u

ur megeng

kel, csakh

azért nem

A kö

adások álta

E hó

czok, meg

fogyhatlan

ur kezdemé

és 29-én t

Maro

különbsége

rész az es

délyes, és

vezték a v

29-én az é

lékét a szí

E hó

„Az egyet

közönség b

szetet párt

estjeve vol

vigalommal

életük részt

Nem

zenederek

előadások

mindentorr

fogadja kiv

A mi

pedig — ki

nem érez m

tottakká, m

megkivánja

hanem min

Sok sz

lathoz.

Mint

Maros-Ujvá

mert testi g

Becse

itteni elemé

Orr, f

is, mint kez

A lábikrák,

ban vannak

a hát izmai

algidumnak

lassankéut

hal, vagy a

zos kórszak

vagy javulás

A hag

vagy kab ál

— de még

lemzik.

Most

széles ellen

Több

hogy a kole

vosi segítség

kor hívják

dött s midő

*) Ha

**) Szi

emelkedő volt. Hasonlóan jó otthoniassággal játszott L. A. k. a. valamint a főbbi nő és férfi szereplő.

Ezen előadásnak anyagi eredménye a könyvtár javára 25 frt 12 kr volt. Köszönet érte a szíves és buzgó közreműködőknek.

Ily módon és ily fáradhatlan buzgalom mellett szerény könyvtárunk valóban nem sokára, még egy év letele előtt is, terebélyes fává női ki magát s azt sem fogjuk tudni, kinek lesz benne több dícsősége, mert csak azt látjuk, hogy mindenki érdeklődik, tesz és fáradozik a könyvtárért s annak gyarapodásáért.

Közös munka közös gyümölcse lesz s mindenki bizonyára csak örülni fog az üdvös eredménynek.

Mozogj, nehogy elmaradj, vagy az utról lesodortassál! Bocsnatot kérek, hogy a fentebbi mozgásokról oly sokára, csak elkésve adtam hírt; de hát hiába, be kell várnai, míg sok esemény összehalmozódik, mert minden apróságot nem lehet az újságba kiírni. Ha pedig végre a t. szerkesztő ur megengedi, úgy jövőben is szolgálak zalathnai hírekkel, csak hogy bevárom mindig a míg „meggyűlnek.“ de azért nem lesznek elavosodottak.*)

Mozgó Mór.

Maros-Ujvár, 1884. aug. 5.

Tekintetes szerkesztő úr!

A község úgy a furdőidény, mint a műkedvelői előadások által élénkségében tetemesen gyarapodik.

E hó 28-án jöttek ide a nagyszabású hadi tanoncok, meglátogatták a bányát és a szépek s jónak kifogyhatlan pártolója bányatanácsos mélt. Juchó Ferencz ur kezdeményezése folytán tiszteletükre a „Ligetben“ 28-án és 29-én táncestélyt rendezett.

Maros-Ujvár lelkes közönsége rang és nemzetiség különbséget nem ismerve, dícséretes szép számban vett részt az estélyeken, koszoruzva a szép nem élénk és kedélyes, részvétele álla. A hadiak örömsugárzó arcaival élveztek a vendégszeretet ez emlékezetes mozzanatát, és 29-én az éjjeli vonattal elutaztak, magukkal vive szép emléket a szívélyes fogadtatásnak.

E hó 2-án adatott az állandó műkedvelői társulat által „Az egyetlen leány“ vigjáték gr. Fredrótól. A marosujvári közönség bebizonyította ez alkalommal is, hogy a művészetet pártfogolja. Szép számmal jelent meg és élvezetes estvéje volt, mely az előadás után, mint mindig, táncvizsgálommal volt összekötve, melyen Maros-Ujvár színe java élénk részt vett.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy az itteni bánya-zenederek karmestere, Liehman ur mind a műkedvelői előadásokon, mind a táncestélyen közreműködését egyszer mindenkorra díjlanul, tehát mint műkedvelő ajánlotta föl; fogadják kiváló köszönetünket.

A műkedvelőknek sora mindennap növekszik, mások pedig — kik nem hivatottak, kilópnak. És ez helyes is; ki nem érez magában hivatást, ne tegye az előadásokat vontatottakká, mert a közönség, mely dícséretre méltóan hálás, megkívánja, hogy a műkedvelő ne csak műkedvelő legyen, hanem mint ilyen: műkedvelt is.

Sok szerencsét kívánunk a szép és nemes célú vállalkozáshoz.

Mint furdővendégnek sok élvezetes napjain vannak Maros-Ujvárt és másoknak is ajánlom a furdő használatát, mert testi gyakorlás mellett sok lelki gyógyszert élvezhet itt.

Becses engedelmeiből még máskor is bátor leszek az itteni eleményekről tudósítást küldeni.**)

Egy furdővendég.

Ázsiai kolera.

(Cholera asiatica seu Cholera orientalis.)

(Vége.)

Orr, fülek, szemek környéke, valamint a végtagok is, mint kezek, lábak elszederjesednek. (Cholera cyanotica). A lábikrák, vagyis allásbázis izmai görcsös összehúzódásban vannak, honnan a görcs átterjed a törzs, különösen a hát izmaira. Ezen körtünetek összességét nevezik stadium algidumnak — dermesztő kórszaknak, — melyből a beteg lassanként vagy felüdül — mi nagyon ritka — vagy meghal, vagy az ugynevezett stadium typhoidesbe (hagymázos kórszak) megy át, mely 8 napig tarthat, míg az is vagy javulással, vagy halállal végződik.

A hagymázos kórszakot sebes érverés, félrebeszélés vagy káb álom, reszkető piszkos nyelv, nagyfokú forróság — de még sem oly nagy, mint a hagymázban — jellemzik.

Most azon kérdés merül fel, mit tegyünk ezen veszélyes ellenséggel szemben.

Több orvos hangsúlyozta s magam is tapasztaltam, hogy a koleraiban legtöbb beteg meggyógyulna, ha az orvosi segítség azonnal igénybe vétetnék, de legtöbbször akkor hívják az orvost, midőn a baj már komolylyá fejlődött s midőn segíteni is bajosabb.

*) Ha kevés is, csak friss legyen; adja, amint jönnek.

Szerk.

**) Szívesen látjuk.

Ne hallgassunk azokra, kik különböző specifikus szerekek ezime alatt különböző kolera cseppeket stb. ajánlanak, hisz a fennebbiekből látható, hogy a kolera különböző kórszakokat tartván, azokat annak tünete szerint kell orvosolni, a mit pedig csak szakértő orvos tehet. Szükséges tehát az orvost a legelső hasmeneti tünetnél azonnal elhinni. Addig pedig, míg az orvos megérkezik, a beteg feküdjék ágyba s néhány eszébe forró borsos menta teát igyék s rendszeren az ilyenkor már jól előre tertott kolera-cseppekből a rendelet szerinti mennyiségű cseppeket vegyen. Minden más eljárás orvosi utasítás nélkül kerülendő!

Fődolog továbbá, hogy a lehetőleg rendesebben éljünk s a lehető legtisztábban tartuk ugy testünket, mint házuakat és udvarunkat s ezt még a kákn is göcsöt kereső scrupulositással végezzük.

Nagy gond fordítandó arra, hogy a kolerabeteg, különítsük azonnal el azonnal az egészségesektől s minden ürülését azonnal fertőtlenítsük.

Fertőtlenítő szerül leginkább ajánlatnak a vasgálic és carbolsav az adott utasítás szerinti vízbe felolvasztva vagy ha azok hirtelen kéznél nem lennének, legtanácsosabb a kolerabeteg ürülékét forró vízzel leönteni.

A kolerabeteg szobájában ételnémű tartani vagy ott étkezni oly nagy hiba, ami leghamarább meg szokta bosszulni magát. — Hideg étek élvezete, állott vizek ivást a legnagyobb mértékben kerülendő. Az étel forró, a víz mindig a lehető legfrissebb legyen.

Örizedjünk továbbá a meghűléstől, gyomortelheléstől stb. Szobáinkat pedig a leglekiismeretesebben szel- lőztessük. — Gyümölcsöt, uborkát kolerajárvány idejében okosabban tesszük, hogy egyáltalában nem eszünk, vagy ha igen, azt csak hámozva tegyük.

Teljesítsük szigorúan a hatósági intézkedéseket.

Alsó-Fehérmegyének oly ügybuzgó alispánja és főorvosa van, hogy rendeleteiket ha lelkiismeretesen teljesítjük, a járvánnyal bátran nézhetünk szembe.

Lukátsffy Victor,
járású orvos.

CSARNOK.

A párizsi titkos rendőrség ismertetése.

Franzia jegyzetek után közli: Kováts Ferencz esendőr főhadnagy.

A párizsi titkos rendőrfelügyelőket (inspecteur de service de la sûreté) ma már nem csupán a fedhetlen multu emberek közül választják, hanem gondos megfontolás után egy értekezlet választja őket a hercegből kilépő legderekasabb alisztek közül a kik t. i. a rendőrségbe való felvételért folyamodnak.

A rendőr hatóság ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy azoknak az embereknek, a kik ki vannak téve az iszákosság, gyönyörök és kicsapongások minden esábitásainak, a legszigorubb erkölcsösséggel kell bírniok. Be kell járniok táncmulatságokat, vendéglöket, kávéházakat, valamint a legrosszabb, legelvetemültebb helyeket a nélkül, hogy csak szemük héját is mozgatnák s fülöknek mindig tárva, nyitva kell lennie.

Bizony nem egy nap válogatták össze az erkölcsös embereket erre a veszedelmes és súlyos munkára; sok év kellett hozzája. Majdnem minden rendőrségi felügyelő házas ember, családapa, és életmódjaik rendessége megegyez azzal az étellel, melyet viselni kötelesek. Sok időbe kerül, míg az ember megértheti kettős természetüket, akarattuk öntudatos változásait.

A titkos rendőrség Párizsban jelenleg egy parancsnokból, négy irodaságéból, négy főfelügyelőből, hat szakaszparancsnokból, száztizennyhárom felügyelőből és hét segéd- ből áll; összesen 145 főből. Ez azon hadsereg, mely hurkon tartja Párizs összes gonosztevoit; alig hinné az ember, ha meggondolja, hogy csupán 1868-ban 35,751 egyént tartóztattak le Párizsban, kik közül 31,879-et adtak át a büntető bíróságoknak.

A felügyelők első feladata az, hogy jól s lehetőleg személyesen ismerjék mindazon kétes hírű személyeket, a kik Párizsban és környékén csavarognak, lesve a kínáló zakmányt, hogy tudják őket osztályozni, a mint valamely büntény történik, rögtön granitthassák, hogy e meg- rögzött gonosztevők közül körülbelül melyik követhette el.

Látniok, hallaniok kell mindent a nélkül, hogy magukat láttatják; tanulmányt kell készíteniok a tolvajok különös szokásairól, hogy mindjárt üldözhessek és elfoghassák őket. Ebben a tekintetben rendkívül kifejtett érzékük van, az egyszerű lopásoknál mindjárt képesek megnevezni, hogy ez, vagy az követhette el, biztosan megigérhetik, hogy még az est folyamában elfogják egy általuk megnevezett helyen.

Mindenek előtt ösztön kell arra, hogy a rendőr jó rendőr legyen; az elsajátított ügyesség már másod rendű. Vérében kell lennie a rendőr természetének. Egy igazi rendőr egész átvárzósolódik, ha valamely fogása sikerült: szeme csillog a becsavagtól, örömtől, böbeszedü lesz és pirul a lelkesedéstől. Ha valamely kényes ügyet jól elintézhettek, szintén örvengéssé fajul lelkesedésük, hasoltnak a vadászhoz, ki egy lövésre két vadat talál.

A párizsi titkos rendőrök rendkívül bátrak.

1848. márczius 2-dikán, a februári forradalom után Nicolai levelet kapott, melyben az volt mondva, hogy fegyűjtják palotáját, ha 3500 frankot nem tesz le bizonyos helyre.

A fenyegetett háztulajdonos értesítette a titkos rendőrséget — a mely lesbe állított egy pár titkos rendőr — ügynököt. Nem sokáig kellett várniok, midőn megjelent egy ember, a ki, miután meggyőződött hogy senki sem jár az utcán, ama hely felé tartott, a hová az említett pénzt le kellett volna tenni. Egy ügynök utána rohant, de a tolvaj kiragadta magát s futásnak eredt. Az ügynök nem tágitott, addig futott míg utolérte s galléron ragadta. Ebben a perczben, mielőtt társai segélyére zithettek volna, észre- vette, hogy a gazember valami kemény, hideg tárgyat tart arczához, melyet pisztoly esővének vélt. De azért nem eresztette el a gazembert.

Lőjj csak ostoba kiáltá, azért mégis elfognak társaim. Ez az ember a ki így beszélt, meg volt győződve arról, hogy neki meg kell halnia, pedig a pisztolyesőnek vélt hideg tárgy egy palack volt, telve kloroformmal. A tolvaj azt hitte, hogy rögtön elaltathatja vele, a mint hozzá ér. Társai e közben oda érkeztek s küzdelemmel tették a gazembert, a ki később bitón végezte pályafutását.

Különbben a rendkívüli élszánt, bátor titkos rendőrnek végzete volt az, hogy erőszakos halállal muljon ki. Brüsszelben agyonlőtte egy gyilkos, abban pillanatban midőn el akarta fogni.

Az ilyen eset nem ritka, egész sereget lehetne idézni; egyik-másik megmarad az öregebbek emlékezetében, néhány pedig eltűnik, nyomára sem lehet többé találni. Ez nagyon sajnálandó körülmény. Párizs megfélemledik arról, hogy mily jól, odaadólóg szolgálhatnak emberei.

Fenimore Cooper könyveiben csodáljuk az indusok okosságát; csodáljuk ravaszságukat, furlangosságukat, ugy hogy gyakran felkiáltunk, létezhetnek-e valóban ily emberek? A titkos rendőrfelügyelők éppen ilyen rendkívüli emberek, a kik szintén ily lángelmével bírnak. Megtámadni egy olyan embert, a ki nálunknál sokkal erősebb, ez még kis dolog; de lesni rájuk egy fal mögött, vagy meglapulva egy pad alatt mozdulatlanul maradni a szakadó esőben, a zuzmrrában, hóban, nemcsak egy-két óráig, hanem 10—12 órán át, leküzdeni az unalmat, a fáradalmat, az álmat, nem beszélni egy szót sem társával, hogy magára ne vonja a figyelmet, csupán szembunyorítással vagy kézlejtéssel közlekedni, ez majdnem hihetetlen volna, ha az ember meg nem győződnék róla.

(Polytatis következik.)

VEGYES HIREK.

— **A n. enyedi ref. egyházközség,** Nagy-Enyednek 1658-ban történt feldúlása emlékére évenként tartani szokott emlékünnepe f. aug. hó 17-én fogja megünnepelni. Az napon délelőtt 10 órakor a ref. templomban, alkalmoszerű beszéd fog mondatni. Ohajtandó, hogy városunk közönsége — tisztelven az előzői ünnepélyes fogadás tételét, ezen ünnepélyen felekezeti külömbőség nélkül jelenjék meg és vegyen abban részt.

— **Hymen,** Ifjabb dr. Nagy Albert nagyenyedi járási és korházi rendelő, egyszersmind szabadságot állományban es. kir. közös hadseregbeli főorvos, ifjabb nemzedékünk egyik kiválóbb, társadalmilag is kedvelt tagja, f. hó 3-án, vasárnap tartotta eljegyzését Zalányi Irma kisasszonnyal, Zalányi Farkas megyei birtokos kedves leányával. Fogadják legőszintébb szerencse kívánatunkat!

— **Az alvinczi ujjon alakult dalkör** f. hó 12-én, este 8 órakor, a „Galamb“ vendöglőben, pénzértá javára, dalestélyt rendez. A nemes buzgalmu törekvést kiváló pártolásba ajánljuk.

— **Dühös eb** mart meg Maros-Szentkirályt f. hó 7-dikén egy 8 éves gyermeket. Az eb keresztlül uszott a Maroson s a faluban támadta meg a szegény gyermeket, s megmarta jobb bokáját és háta közepét, azután a há- táron egy tehenet. Dr. Nagy Albert fiatal járásorvosunk rögtön kiszállott a hir vétele után s kiégette a sebeket. A szegény gyermek egy jajszó nélkül állotta ki a keserves műtetet. Az eb — állítólag — ismét vissza uszott a Maroson és Felső Orbóra vette útját, hol egy 56 éves földmivest kezénél megkapott a azt görcsösen összeszoritva a földre lerántotta, ugy ütötték föbe az ebet az oda sietők. A sé- rült a megyei korháza sietett, hol kezelés alá vétetett.

— **Öngyilkosság,** Ki ne ismerte volna Enyedei Józsi bácsit a vén székelyt? Régi jószág volt ő, a halál is megfélemlített róla. Pedig három évvel ezelőtt gyilkos támadás esett rajta, vérben fágya hagyták kis boltocskájában; de az öreg kiépült súlyos sebeiből, gyilkos támadója pedig elhalt a szamosujvári tömlöz fenekén. Akkor az öreg becsesebbnek tartotta életét a vagyonnal s vissza vonult az „üzlettől.“ Nem bántotta ezután senki s mikor már látta, hogy a halál nem jön utána azzal a nagy kaszá- val, vett egy vékony zsineget — s nem bánva, akármily gyönyörű nap süssön az égről, f. hó 7-én d. u. véget vetett életének.

— **A nagyenyedi ref. egyházközség ujjonnan választott főgondnoka** id. mélt. Gáspár János, főgondnoki tisztét folyó aug. hó 10-én veszi ünnepélyesen

át. E czélból a ref. egyházközség képvisellete, az napon délelőtti 11 órakor kezdődőleg, a templomban megtartandó közgyűlésre van hívva.

— **Értesítés.** Azon t. urak, kik állásuknál fogva a Nagyenyeden állomásozó m. kir. honvéd tisztikar által folyó hó 18-dikán rendezendő nyári táncmulatságra meghívóra igényt tarthatnak és ilyenekkel ez ideig még eláltra nem lettek, felkértem azokat elnyeréséért a rendező bizottsághoz (20 zászlójai segéd tisztai iroda), hogy forduljanak. Továbbá tudtul adatik, hogy a meghívottak által bevezetendők, úgy tekintetnek, mintha meghívóval lennének ellátva. Rendező bizottság.

— **A plebs contribuens figyelmébe.** A III-dik évnegyedi adó és egyéb tartozások önkéntes és költség nélküli befizetésének záros határideje, az 1883. évi 44. t. cz. 39 §-sa szerint, folyó augusztus hó 15-én leforgván jární, figyelmeztetik az adózó közönséget, hogy a jelzet napig III-dik évnegyedi összes tartozását fizesse be, mert ha eltalálja mulasztani az idézett törvény 41. §-sa, mely kamatot kíván, fog alkalmazásba vétetni s ezen felül végrehajtás is fogellene foganatba vétetni és ez is költséggel jár. Jó lenne, ha ezen körülmény az illetékes hatóság által dob szóval is tudomásra hoznák az adózóknak.

— **Uszoda.** A kanikulai várt napok a lefolyt héten beköszöntvén, a közönség ugyancsak igyekszik a fürdő-idejéért felhasználni, csak nők 30-nál többen fürdenek reggelenként az uszodában.

— **Köztisztasági udvarszemlék.** A folyó hó 5-én befejezett második udvarszemlék alkalmával megszűnt a városvezetési negyedben 59 udvaron 92 kifogós, a magyar-utcai negyedben 63 udvaron 94 kifogós, a tóutcai negyedben 39 udvaron 54 kifogós, a szentkirályutcai negyedben 23 udvaron 70 kifogós. Ellenben fennmaradt az irt sorrend szerint a negyedekben 44. 40, 12 és 21 udvaron, 57, 55, 13 és 24 kifogós. A harmadszori ellenőrző szemlék alkalmával remélhetőleg nem fog kifogós találatni, mivel a fenállóknál 106 ól és árnyékszék főképp a mesterek elfoglaltsága miatt nem tisztítottak ki eddigelő.

— **Gazdákvar ingyentrágya.** A Salmen Frigyes féle szeszyár udvarán mintegy 500 szekér kitért marhatrágya és néhány hordónyi disznótrágya a tulajdonos által felszabadítottán, folyó hó végéig bárki hordhat belőle földjére.

— **Az orsz. színészeti tanoda igazgatóságától.** Az orsz. színészeti tanodában a beiratkozások f. é. szept. 6-án, szombaton d. u. 3 órakor kezdődnek s három napon át minden délután 3—5-ig, bezárólag szept. 8-ikán fejezhetnek be. A jelentkező növendékek főlvételi vizsgálata szept. 9-én d. u. 3 órakor tartatik ugyancsak a tanoda helyiségében, kerpesi-ut nemz. színház bérháza 3. emelet. — A főlvételi kellek: színpadias, csinos alak, tiszta kiejtésű esengő hang s kifejlett testi alkotás mellett (melyről a fől. vizsgálaton jelenlevő orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál s betöltött 15 év a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. Szükséges továbbá anyai műveltség és iskolai képzettségről szóló bizonyítvány, mennyit a megjelölt korban minden művelt ifjútól megvárhatni. Azok, kik nem szülnék vagy gyámjaik kíséretében jönnek, a szülők vagy gyámok írásbeli beleegyezését tartoznak magukkal hozni. A jelentkező növendékek csak törvényes családi nevükön irathatják be magukat. Arra pedig előre is figyelmeztet mindenkit, hogy a beiratási és főlvételi díj 6 frt a beiratásnál azonnal lefizetendő, főlvétel esetén pedig az évi 30 frtnyi tandíj első részlete 10 frt, melynek fizetése alól első éves növendék fel nem mentetik. Végül szükséges megjegyeznünk, hogy az operai szakra csak oly jelentkezőket veszünk fel, kik a m. kir. zeneakadémia magánének tanfolyamának elvégzésével (legalább I. II. oszt.) bizonyítványt vagy anyai készütséget mutathat fel, mennyi ezen osztályokban megkívántatik, mely esetben a m. k. zeneakadémiában magánvizsgálatot tehet s az ennek folytán nyert bizonyítvány alapján az orsz. színészeti tanoda I. operai osztályába főlvéthetik. — Budapest, 1884. augusztus 1. Dr. V a r a d i A n t a l, az orsz. színészeti tanoda titkára.

— **Legújabb magyar könyvek és zeneművek,** melyek Wokál János könyvtárusnál Nagy-Enyeden kaphatók. 1. Balatoni ég alatt. Irta Eudródi Sándor, ára 2 frt. 2. Alleztfalvi Egy marék vers, ára 1 frt. 3. Magyar Pantheon életrajzok és életrajzi jegyzetek. Irta Kazinczy Ferencz, kiadja Abafi Lajos, ára 1 frt 60 kr. 4. Az oszlopbaró, regény. Irta Tolnai Lajos, ára 2 frt. 5. Szép Mihály regény, írta Jókai Mór olesó kiadás. Ára a három kötetnek 1 frt 50 kr. 7. Egy hirhedett kalandor a XVII-dik századból, írta Jókai Mór. Ára a három kötetnek 1 frt 50 kr. 7. Várady Gábor Országgyűlési levelei, kiadta Szilágyi István, második kiadás. A két kötetet ára 4 frt. 8. Horváth István, írta Zeilinszky Mihály, ára 50 kr. 9. Technologia a közélet és ipar nevezetesebb anyagainak és áruinak rövid ismertetése. Iskolai és magánhasználatra írta Legeza Viktor, ára 80 kr. 10. Magyar Verstan a hangsúlyos és időméréses versek ismertetése középiskolák és magánosok számára, írta dr. Dengei János. Ára 1 forint 20 kr. — **Z e n e m ű v e k.** 1. Öt eredeti magyar népdal szerző és zongorára alkalmazta Vass Bertalan, ára 1 frt. 2. 10 leg-

újabb magyar népdal zongorára énekhanggal összegyűjtve Csengeri Gyula, ára 1 frt 20 kr. 3. Nefejejs csárdás, zongorára szerző Fejér Ferencz, ára 80 kr. 4. Jogász-tipegő polka-francais, zongorára szerző Greizinger Iván, ára 60 kr. 5. Du, du, du nur allein. Walzer von I. Strausz, ára 70 kr. 6. Réve D' amour Gavotte pour Piano par L. Pospisill, ára 90 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A kéveköti aratógép.

(Vége.)

Az aratógép csak fél oly nagyságu kévét köt vastagára nézve, minőt a mi képeink, úgy, hogy ily kéveköti egy rendes aratót kéve telik ki. A kévekben a szalma csak oly szépen és rendszeren van berakva, mintha arató rakta volna azt be.

Az amerikaiak azért kötnek ily kicsi kéveket, mert ott az idő pénz lévén, a cséplést az aratás után 3 napra már kezdik és ezen idő alatt a nagy és vastag kévek ki nem száradnának, míg ezen a gép által kötött kévek hamar kiszáradnak.

A kévekben a földön fekvő életnek keresztbe rakására az aratót terület nagyságához képest kell megfelelő számú emereket alkalmazni.

Ezzel az arató géppel már több helyen tettek nálunk is kísérletet, legújabbban Parnón, Zemplémegeyében.

A próbaaratásnál a gépnek működésére oly buza jelöltetett ki, amely egyrészt ritka volt, másrészt mégis a sok eső és szél miatt egyenes állásából dőlnek volt dülve. A gépet pedig északtól délnek jártatták. Így természetes, hogy déjnek menve a gép, a megdült életet nem vághatta az egyes buzaszálaknak előre való hajlása folytán oly alacsonyban le, mint midőn déltől éjszakkak a dülés ellenében működött a gép, mert az előre menő aratógép a különben is előre dült szalmát előre hajtvá, a kések közé csak a kalász és buzaszár felső része kerülhetett. Daczára ennek, ezen oldalon egyes kalászok sehol sem voltak a magas tarló daczára sem láthatók. Azonban, ha ilyen dült életet kell géppel vágni, úgy a gépet akként kell vezetni, hogy a vágási irány a dölés irányával keresztbe menjen, azaz, ha életünk délnek dülnek gúlt meg, úgy azt a géppel keletől nyugatnak kell vágni és így a gép a dült élet mind a négy oldalán jól fog dolgozni és egyenlő tarlót is hagyand.

Egy másik akadály pedig az volt, hogy felvidékünkön vízvezető barázdákat kénytelenek gazdáink huzni ezen ezen táblán pedig ezen vízvezető barázdák oly mélyen vezettek, hogy a gép rendszeren menetében a nagy és mély zökkenések miatt akadályoztatott. A metsző késeket pedig a gép asztalával a dült élet tövire, épen ezen mély barázdák miatt nem lehetett leereszteni, mert különben a kések közé följutván, a még nem száraz szalmával összevegyülve, a kések megszorulását eredményezte volna.

E gép munkaképességének láttára a kézi és a gépmunka közötti költség különbséget megállapítandó, következő aratógép egy 1200 négyzetűg öles holdat a megejtett számítás szerint 20 percz alatt levág, egy munkaóra alatt 3 holdat vágná le és így 10 munkaóra alatt 20 holdat. Mi azonban csak 15 holdatszámítunk és a többbit a gép esélyeire engedjük el. 15 hold után kap e vidéken a képes 1 1/2-öl holdat (12 kepereszt). Ha egy hold 7 mm. közep termést ad buzában s azt 9 frttal értékesítjük, úgy 15 holdnak learatása 75 frt 50 krba és a képesnek adott élelem és szokásos feles tengeriföld és rét járandóságba kerül. Ezen járandóságokat igen mérsékeltlen csak 5 frtba számítjuk, s 15 holdnak learatása 80 frt 50 krba kerül.

Tegyük fel, hogy az aratógép egy nap alatt 15 holdat levág, ennek a munkája. 4 ló, 1 kocsi, a gépész s a kévek összerakására szükséges emberek stb. 15 frt; 1000 frt a gép árának egy napra eső 2% elkopási perczentje 20 frt. Összes kiadás 35 frt, s így 10 holdnál szemben a képesnek adott 80 frt 50 kr kiadással 45 frt megtakarítás mutatkozik s így egy holdnál 3 frt a megtakarítás.

Ezen számítás kedvezőbbé alakul, ha a gép naponta 7 mm. holdankénti hozam mellett 15 hold helyett p. 20 holdat, vagy többet levághat s viszont kedvezőtlenebbé válhat, ha például hosszas esős időben a géppel nem dolgozhatunk — vagy ha tarmésünk átlag hozama a feut számításba hozott közepértérmés átlagán alól marad.

Ezek folytán mindenki önmaga állapíthatja meg legfőbb, hogy gazdasági és termés viszonyai egy vagy több ilyen aratógép alkalmazását igénylik-e és megengedik-e? és hogy azok alkalmazásából minő haszon háramlik reá?

Mi azon hitben vagyunk, hogy azon felvidékeken, hol még munkáskéz, habár nem is olesón, de kapható, ott az időjárás változatossága miatt sok aratógépet beszerezni nem tanácsos, de a hol már munkáskéz nehezen kapható, mint az alföldön, s hol az időjárás is inkább száraz, ott ezen aratógép nagy szolgáltatást tehet épen úgy, mint Amerikában, hol ezerre menő holdak ezen gépekkel arattaknak le. (É—s.)

— **Piaci árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1884. aug. hó 7-dikről Hectoliter tisztabuza 6 frt — kr. Rozs 4 frt. — kr. Elegybuza 5 frt — kr. Törökbuza 5 frt — kr. Zab 3 frt 50 kr. 100 klgm széna 4 frt 60 kr 8 klgm. sertés hus 48 kr. marhahus 40 38 36 kr. 1 klgm borjúhús 36 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSEG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 175—884.

végreh.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kir. bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi: miszerint a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1884. évi 1112. számú végrehajtást elrendelő és a marosújvári kir. járásbírósnak 1884. évi 574 számú kiküldő végzése folytán Korbuly Bálint végrehajtató részére Zeyk Ferencz és neje végrehajtást szenvedők ellen 316 frt 17 kr o. é. tőke s járulékaik iránt kielégítés képen bíróság lefoglalt és 620 frtra becsült ingóságokra a marosújvári kir. járásbírósnak 1884. évi 1066. számú végzésével 316 frt 25 kr tőke, ennek 1883. évi deze hó 10-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj s eddig összesen 35 frt 20 krban megállapított költségek iránt a további kielégítési végrehajtást elrendeltetvén. Ennek folytán az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében felperesi végrehajtó képviselő írásbeli jelentkezésre a 58—1884. számú végrehajtási jegyzőkönyv alapján végrehajtató, foglaltatók s felülfoglaltatók javára is, a mennyiben ezek is árverési jogot nyertek volna, tekintettel az idézett t. cz. 103. §-ára, az árverésnek Szent-Benedeken végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására határnapul 1884. évi augusztus 16-ik napjának délelőtti 10 órája kitűztetik, a mikor a bíróság lefoglalt 4 drb. tehén, 2 drb. tulok a legtöbbet ígérőnek, az idézett t. cz. 108 §-ában megállapított feltételek képzésért, szükség esetén a becsáron alól is elfognak adatni. Egyszermind felhívotnak mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, hogy elsőbbségi igénybejelentéseiket a felhozott t. cz. 111. és 112. §-ai értelmében az árverés kezdetéig alólirt kiküldött végrehajtónál vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak, különben a későbbben beadott igények a törvényes eljárást akadályozni nem fejják.

Kelt Marosújvárt, 1884. évi augusztus hó 1. napján.

Pap,

kir. bir. végrehajtó.

2231.—884.

közig. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy Gyula-Fehérvár szab. kir. várost illető következő javadalmak folyó 1884. év október hó 1-től kezdve 3 évre a városi tanácsház nagytermében tartandó árverés útján kiadatnak, és pedig:

1. A szesz és pálinka árulási jog hasznosbérlete, kikiáltási ár évi 4501 frt 50 kr, árverése folyó év **szepember hó 2-án** d. e. 9 órakor.

2. A félévi bor korcsmatartási jog, kikiáltási ár évi 3610 frt, árverése folyó év **szepember hó 1-én** délelőtt 9 órakor lesz.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-ka teendő le. Bővebb értesítést a városi tanácsnál bármikor megtekinthető árverési feltételek nyújtanak.

Gyula-Fehérvár, szab. kir. város tanácsának 1884. aug. hó 2-án tartott üléséből.

Novák Ferencz,

polgármester.

212 szám.

1884.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-sa értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbírósnak 711 számú végzése által özv. báró Kemény Istvánné javára Varga Vasillie és társa ellen 170 frt tőke, ennek 1883. év augusztus hó 27 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 37 frt 58 kr perköltség követelése erejéig elrendelt kielégítési végrehajtást alkalmával bíróság lefoglalt és 470 frtra becsült 2 drb 6 éves, és 2 drb 8 éves fejejr szörű ökrökből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 618—1884. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Buzás-Bocsárd községe irodája helyiségében leendő eszközölésére **1884-dik év augusztus hó 13-dik napján délelőtt 10 órája** határidőül kitűztetik és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-sa értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balázsfalván, 1884. évi aug. hó 3-ik napján.

Thát György,

kir. kirozsági végrehajtó